

Jekabaara

World Vision

Girela semarara musoman kunnafoniseben
a be do kato o kato
Jamana baarada la BP-2043 Bamako (Mali)

Giripu Awiyeri be ka bee lajelen hami bi

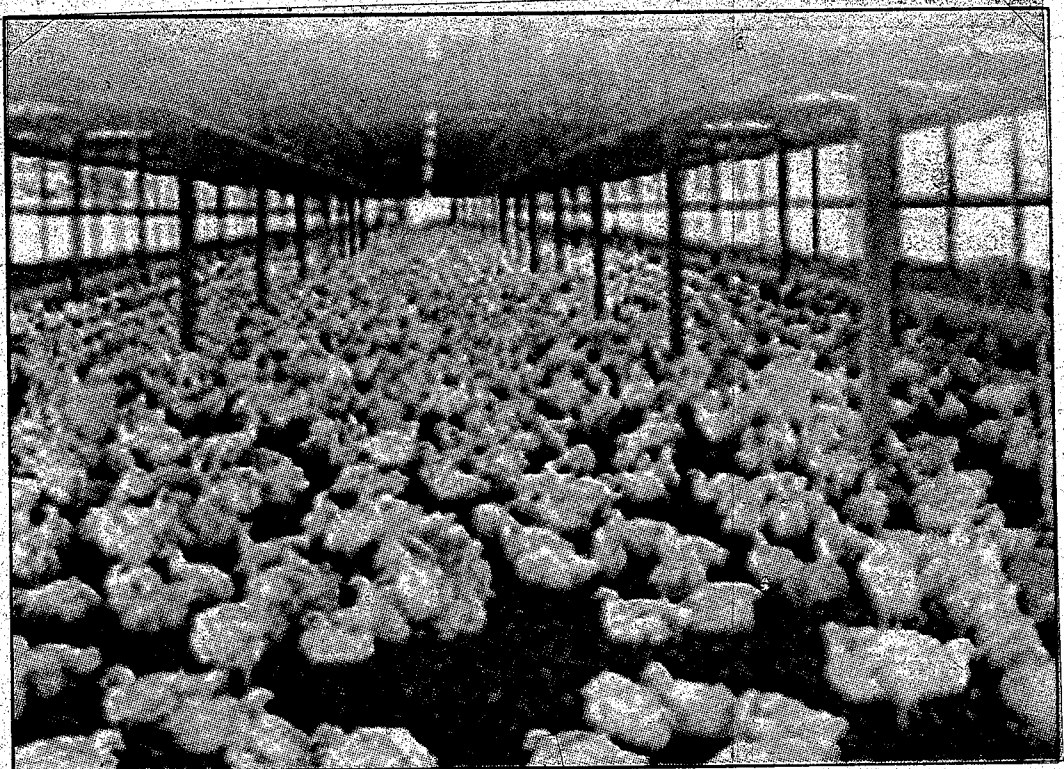
je 1-3 ani4nan

Dantigelikin

Bana jugu do kumbalen be ka nesin dipa jama ma bi, n'o ye «giripu awiyeri» ye. Ale lakodonna falo kaman-mafenw de fe. Kerenkerennnya la, sew. Ka bi san 2005 waatiw la fo bi, «giripu awiyeri» be ka sew silatunu miliyon-sere, miliyan-sere Azi jamanaw kana; Eropa jamanaw kana... Bana in dun te dan sew danma lagosili ma. Adamaden minnu fana ka baara ye «giripu awiyeri» se banabaataw ladonni ye, fo ka se u dunbagaw ma, bana in bolu fana lasoro a nema siratege da fe. «Giripu Awiyeri» dun ta n ka bulonda la, barisa a se banabaata daw yera Nizeriya jamana semaradagaba danmado kana ka ban, ani Nizeri jamana kana...

O kanma gafe renama ye kumben sariyaw ta a ka tansigi labalalen da senfe ka nesin bana in donni kumbenni ma an ka jamana kana. A kafisa, an ka kominiw meriw; u dagotow; an u jama nema ta w bee ko sariyaw seben jini ka soro baganmara ni mawni min- isiriso fe, k'u fasari sigidaw kanamaw ye. Banakumben kafisa banafurake ye. Na ye bana bali, o ye lajini ye; na dun kera sababu ye ka bana barika na- gasi, o fana ye lajini ye!

Tumani Yalam Sidibe

“Marisikalo, San 1991, furew cayara faso nofe. An kana jine u ko.

je 2nan

Koeri tariku kuntaalajan kana, ko caman kera

je 8nan

N'sirin : Ni y'a men n sara, n dara de !

je 12nan

San 2006 kupudafiriki kunnafoniw

je 10-11nan

“Kalan be maga son hakili la, nka kunnafoni be maga bo kunpan na” Yoro Ulen Sidibe

San 1991 marisikalo tile 26 furew cayara faso nɔfe an kana jine a don kɔ !

Hamidu Konate

San 1991 marisikalo tile 26 don, Malidenw wasara Musa ka gerentefanga kan. Hali n'o kera denmisenw, ani musow, ani ce caman su fensennen yeli ye sirabaw kan, ani jolidatigi banabaato caya-li ye an ka dogotorsow kono, kini-kini kan. O min daminena ka bi san 1991 marisikalo tile 20 ; 21 ; 22 ; 23.

Musa kɔni ka fanga jugu dafirila.

O de fana tun ye lajini ye. Nk'an k'a don ko Malidenw ye Musafanga dafiri lajini daw waleyali de nɔfe:

jemufanga ; jamana ka taape, ani jamanadenw ka bonogala baju be minnu kono. O kanma, batarakelaw ka lafasatonba «UNTM» cebaw tun be kele in kebagaw nekun na, ani lakolidentonba «AEEM» ; ani kii-ritige tigilamaaw.

Ka fara'olu kan, Malidenw cema ; a musoma ; denmisenw ni maakorow, an bee wulila sen kelen kan, ka Musafanga gelen dafiri. O san ni 2006 marisikalo san in ce, furance jan kera waati kono. Ni nogoyabaw donna jamana konodenw ka kekenyako la, i k'a don ko hali bi, keta de ka ca ni kelen ye dere ! O kanma, a kafisa, an kelen kelen bee k'an hakili lajigin sanga ni waati bee san 1991 marisikalo tile 26 furew la. An kana jine u ko, barisa an be wasa ni wale o wale ye bi, o bee sababu bora'olu de joli bonni na : «jemufanga ; desantarlizason ; jamana kono kalanko forobayali an'a kalansow sicaya ; kenyereye arajosow jensenni, hake caman kono, jamana fan bee fe ; kunnafonisebenw hake caya an'u konokow barika bonya jamanadenw kunnafoniko puman siratege la...» An kana jine furew ko. O ba to an ye jetaa sira min mine ka ban, an k'o don barika la ka t'a fe !

Eli-haji Hamidu Konate
Jamaana baarada jema

Dijɛ saramaya

Su o su ;
Tile o tile ;
Waati o waati,
N be dijɛ ye «don be don kan»
Lahala danma de kono.
Ni don te don bali,
Don kɔni be don je lagosi.
Ni don te don bali,
Don kɔni be don saramaya !
Dijɛ donw lagosi n'u saramaya
Te kun were bolo
Ni barika te an ba bila min kono.

Su o su ;
Tile o tile ;
Waati o waati
N be dijɛ ye «don be don kan»
kadara kono bi latemeko
de be sini kunbenko diya ;
Awa, bi latemeko
de be sini kunbenko goya.
Nka,
Maa min bee fen bee
Bila a minen lakika kono,
o de be sinijesigi
Ka kecogo puman na.
O kanma, donw man di, donw man go.
Nk'u be diya
Walima ka goya
U kunbencogo lahala de kan !

Tumani Yalama Sidibe

Ali farika Ture ye dijɛ to

San 2006 marisikalo tile 7 taratadon su

ka duguseje a tile 8 nan ; mali ceba da jematununa n'o ye donkilidala Ali farika Ture ye Ala ka badaada badaada neema d'a ma

Hakilisenekene

Benkola de ye dijɛ jetaa bee banbanda ye. Nka, benbaliya sinsinnen be jogonsoso kan, kolankolon kan, tije kunbaliya nekoro. O de bi ke dijɛ kotaabolo bee jujon ye. An ka ben ko la, no kera an ban ka duw sinsin hakilisigi kan !

Tumani Yalam Sidibe

Cikan, ka bə baganmara ni mənni minisiriso la

Nin ye kunnafoni ye ka bə baganmara ni mənni minisiriso la ka jəsin maaw ma, kərənkerennənya la, səmaralaw, səfeerelaw, kənəfeerelaw, donsow ani jikənə fən kənə feerelaw ni maa o maa ka baara jəsinen bə kamanamafenko ma, sokənətaw fara kungokənəta kan.

Kabini waati la, kamanamafenko ka bana jugu də koladonna min bə wele ko giripu awiyeri, Azi jamana caman ni faraje jamana kan, feburuyekalo tēmenen, o kə, a donna farafinna, kərənkerennənya la, Nizeriya ni Ezipiti (Misira jamana).

Giripu awiyeri bəlen bə sebananin fə, min bə se ka kamananfen caman faga yərə kelen. Nka danfara min bə girie Awiyeri ni sebananin cə, ale bə se ka yelemə hadamaden na.

Baganmara ni mənni minisiriso k'a bə maaw ladonna, ko giripu awiyeri taamasiyen foyi ma ye an ka jamana fan si fə fələ.

Nka, an ka kumadonsow ko u ka kuma də la ko «Bana kunbən kafisa ni bana furake ye».

O hukumu kənə, kabini bana in la-kodonna jamana dəw kan, Mali gəferenama ye dabali dəw tige i n'a fə ka səw ni kənəw ladonni dabila an ka jamana kənə waatini kunkurunnin kənə, min bə se ka kə sababu ye k'a n ka jamana kisi bana in ma.

O tēmenen kə, a jininən bə maa bəe lajelen fə, kərənkerennənya la, maa minnu ka baara fanba ye sebaara ni kənəbaana ye, səkənəta fara kungokənəta kan, n'u ye bana in koladon walima ka kənəsu ni səsə caman ye, u ka bagandəgətərə ni ji ni kungo lakanabagaw kunnafoni joona.

A y'a yere kələsi səsəw ni kənəsuw la, ani u banabaatəw. N'a n ye nin ladilikanw lamən k'u labato, an ka

jamana bə kisi giripu awiyeri ma, o min kelen bə ka dijə bəe lajelen tən-si wuli bi.

• **An bə se ka səsogo ni sefan dun ka sərə a ma kasaara lase an ma wa ?**

Ɔwə. Dijə seleke naani maaw ka keneyako kələsili tənba «Oməsi» (OMS) ka fə la giripu Awiyeri tē sərə dumuni tobilen fə.

O la sa, sə ani kamanamafen təw ani fanw tobiko puman bə se ka dun ka sərə a ma kasaara lase maa ma. Halisa, a jininən bə maaw fə u ka fenw tobi ka mə.

Ni aw mako bə kunnafoni wərəw la, a bə se ka weleli kə nin nimərəw la : 222 61 93 (Bagandəgətərəw daga yərə)

222 69 19 (Baganmara ni mənni minisiriso ka kabine)

671 80 22 ni 615 01 30 (minisiriso kunnafoni lasela).

«Giripu Awiyeri» ye dijə bəe kunko ye !

San 2006 feburuyekalo tile 15, baganmara ni mənni minisiri ye «Les Echos» kunnafoniseben kunnafonilasela də bisimila «giripu Awiyeri» kun kan. O senfə a y'a jira ko «giripu Awiyeri» ye maasiba ye min bə dijə bəe lasəgen lasəgesira kan. Mali tē bə o la ! Nka, o jininəli kelen senfə, minisiri da sera fəerew ma, Mali gəferenama bə ka minnu tige «giripu Awiyeri» kunbenni kanma an ka jamana kənə. «Bana kunbən kafisa bana furake ye»!

Ka da «giripu Awiyeri» bana la-kodonnen kan Nizeriya jamana kənə, Mali kərəfə jamana də, an ka gəferenama m'a ko ni sigi laje. A kənna wulikajə fə ni fəerew tigeli ye, minnu təpətəko puman bəna ni kisi ni tanga dali ye an kan ka bə bana in ma.

Minisiri Umaru Ibrahimu Ture ka fə la, dijə jamana bəe bə «giripu Awiyeri» kasaarabolo kan bi. A ka fə la, maa si tun sigilen tē n'a ye ko «giripu Awiyeri» tun bə don Nizeriya.

Bana in kelen kə ka Nizeriya lasərə, O b'a jira k'a jəsinen bə an ka jamana fanfeyərəw ma. Hali ni «giripu Awiyeri» t'a n ka jamana kənə sisan, an kəni bə se k'a fə k'a n bə a tēmedaga kənə. Hali n'o tē bərə ye !

Fə ka se bi ma, minisiri ka fə la, «giripu Awiyeri» taamaseere si ma ye an bara, nka, a bə fə ko «bana-kunbən kafisa banafurake ye». Minisiri ka fə la, ni bana in ma kunbən, a bəna ni jolomafen caman de ləjurali ye. O kərə ye maa mili

yən caman de ka dijənətigə donni ye ngalama na. Minnu dahirime bə jolomafenw la. O bəe kə fə, ni bana in kunbənfeerew ma tige teliya la, o bə kə sababu ye adamaden caman k'a mikərəbu lasərə u farisogo kənə. Minisiri Ture ko k'o de kanma, ka bi əkutəburukalo tēmenen (ka kən «giripu Awiyeri» yeli jə Nizeriya»), Mali gəferenama ye a ko mine keta kolo girinw sərə rə. Kunjəgən kelen o kəfə, «giripu Awiyeri» kelejekulu də sigira sen kan.

Wale Kolo girin fələ ketaw

«Giripu Awiyeri» kelejekulu min sigira sen kan, o jemaaya bə baganmara ni mənni minisiri ka dankan bolo, n'o ye Yakuba Samake ye. Ka fara minisiriso ka maa faamuyalenw kan, jamana kənədenw təgəlaməgəw (Sosiyete Siwili) ; dumunifən w kunkan – jekuluw, ani jətaademətənbaw fana bə jekulu in na, i n'a fə «FAO», «Erəpu fara jəgənkan jekuluba UE», «OMS», «Dijə baganw ka keneyatənba» ...

Minisiriw ye «giripu Awiyeri» kelefəerədaba sigi sen kan. O kelefəere bə ta bonda saba fə :

- **fələ** : ka kənni kə kungokənə jolomafenw ani sokənə jolomafen marataw ladonni na an bara ka bə jamana wərə kənə : sefanw ; jolow ; jolomafenw ladonminən kərəw, an'u furakəfenw, minnu mikərəbu ma faga. Nin fən masina ninnu bəe ladonni kənən don an ka jamana kənə. Awa, kele minebolo telin fana sigira sen kan. Baara waleyako puman kələsi komitew fana sigira sen

A tə bə jə 4 nan kan

kan mali marayɔrɔ bɛɛ kɔnɔ, ani Bamakɔ mara kɔnɔ. Minisiri ka fɔ la, o fɛɛrɛ tigeleniw bɛɛ jɛsinnen be an ka baganw ka kenɛya sabatili de ma, ani an ka dunkafa sabatili o fenw siratege la. Banakunben fɛɛrɛ fana don giripu Awiyeri kun kan, n'a kera donfen ye an ka jamana kɔnɔ.

Minisiri ka fɔ la, o fɛɛrɛ telin waleyali musaka jininta bisigi ye sefawari miliyɔn 800 ye. O bɛɛ kɔfɛ, minisiri ka fɔ la, sariyaseben fana bena labɔ minisiriso fɛ, min be «giripu Awiyeri» bana bila an ka jamana bana girinw kadara kɔnɔ. Minisiri ko k'a ka minisiriso ni diɲɛ jɛtaɛ jeku-

luw be to jɔgɔn bolo sanga ni waati bɛɛ walasa ka dankari don «giripu Awiyeri» donni na an ka jamana kɔnɔ.

Sidiki Danbele ka Lase, ka bɔ «Les Echos» kunnafoni Seben bɔko 2649 kɔnɔ. Ani Tumani Yalam Sidibe

Giripu awiyeri (Sebananin)

Baganmara ni mɔnni minisiriso ka lahalala

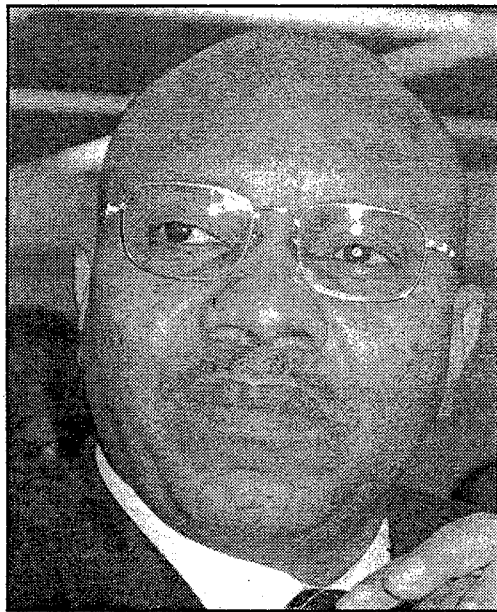
Banakunben kafisa ni banafurake

An bɛɛ b'a kalama ko kunnafoni min kelen be ka diɲɛ bɛɛ labɔ bi, o ye giripu awiyeriko ye, Azi jamana bayanfan ka digi kɔrɔn kan, farajela ni farafinna, giripu awiyeri be ka dɔ fara a taamasen kan don o don. Diɲɛ bɛɛ lajelen tulomajɔlen don bi ko kelen in na fo ni Ala ye maa min bɔ a da numan fɛ.

Kabini giripu awiyeri in lakodonna Nizeriya feburuyekalo tile 6, san 2006 o kera faratiba ye farafinjamana bɛɛ lajelen bolo, kerengerennɛya la, a ni farafinna tilebinyanfan jamana minnu be danbɔ, n'a kera donfen ye, olu be a ka bila la. O siratege la, ntenendon, feburuyekalo tile 20, san 2006, baganmara ni mɔnni minisiri Umaru Ibrahima Ture ye kunnafonidila bɛɛ wele, kɔnɛye fara gɔferenama ta kan, ani jamana werɛ taw, kunnafonidi jɔgɔnye la u ka cakɛda jɔgɔnyeso kɔnɔ.

Minisiri Umaru Ibrahima Ture ye Kunnafonidilaw bisimila tuma min, a ko n'i ye maaw wele, n'i ma a d'u ma, i b'a fu ye. A ko kunnafonidilaw wele kun tɛ dɔwerɛ ye, i n'a fɔ olu ni ale bɛɛ b'a kalama. Cogo min, giripu awiyeriko kibaruya tɛ maa si tulola kuma kura ye. Nka, bamananw b'a f'u ka kuma dɔ la ko «Ni tasumajeni ma ban, ntɔn tɛ ntɔn sangafɔ»

Tiɲɛdon, a kunnafoni jensenni ni sisan ɛɛ, hali n'a fɔra ko a yera farafinna, kerengerennɛya la, Nizeriya. A kɔni taamasiyen fan si ma ye an fɛ yan. O hukumu kɔnɔ, a be

Minisiri Umaru Ibrahima Ture

dɔgɔkun damadɔ bɔ, an ka jamana ye giripu awiyeri kumbenni dabaliw tige ka ban, Misali, feburuyekalo tile 10, san 2006, an ka minisiriw ye waati la temen sariya dɔ ta, min be boli kɔnɔw ni semara yiriwalifen ladonni dabilali kan Mali kɔnɔ sanni waati ɛɛ. Giripu awiyeri yera Azi gun jamana caman na, ani farajela, sisan a be farafinna, o b'a jira k'a ko kera sebeko ye. Minisiri ko kabini sisan, walasa ka giripu awiyeri in kumbɛ a kana don Mali kɔnɔ a tɛ jɛ an bɛɛ ka wulikajɛ kɔ, kow jɛdɔnni cakɛda jɛmaaw, ani kunnafonidilaw ni kunnafonidilaw jɛmaaw, walasa ka nin geleyaw wuli ka bɔ yen. O la sa, kabini an ye giripu awiyeriko in kibaruya men an tulo la, minisiriso bolofara fen o fen jɛsinnen don giripu awiyeriko kelesi ma, olu bɛɛ wulila k'u jɔ walasa ka kelesi. Kabini ɔkutɔburukalo tile 24, san 2006, jekulu dɔ sigira

sen kan minnu ka baara jɛsinnen be kunnafoni jɔnɔn dili ma maaw ma ani ka bana in kumbɛn.

Bana in kumbenni nafa bonya kama, kabini zanwuyekalo tile 18, san 2006, Mali gɔferenama ye jekulu sigi senkan giripu awiyeri kumbenni n'a kelesi kanma.

Minisiri Umaru Ibrahima Ture ka fɔ la, dabali min tigera giripu awiyeri kumbenni n'a kelesi kanma, dakun caman b'a kɔnɔ, semaralaw ni kɔnɔmaralaw kunnafonini n'u lafamuyali a ko jɛdɔnbagaw fɛ giripu awiyeriko kan.

Minisiri ka fɔ la, bana in kunnafoni mennen k'a yera Ezipiti ni Endu jamana, ani farajela jamana caman kɔnɔ, jɛmaaw ni bagandɔgɔtɔrɔ ani kenɛya tigilamaaw ka fara sigida n'a lamini lakanabagaw ani sigida jama kan, ninnu ye dɔ fara u ka ɛɛsiri kan bana in kumbenni n'a kelesi kanma Mali fan tan ni naani bɛɛ la. O tuma, a jini-nen be maaw fɛ, kɔnɔ walima se salen mana ye fan o fan, u ka nin maa ninnu ladɔnniya jooɛna. O be ke sababu ye ka maaw ka kenɛya sabati, o temenen ko semara nafa ka bon an ka jamana sɔrɔko la cogo min an ka kan ka an balimaw lafaamuya giripu awiyeriko kan, n'a kera donfen ye u ka kan k'u yere kɔ lɔsi cogo min bana in na.

Minisiri Umaru Ibrahima Ture ko a tɛ se k'a ka kuma kuncɛ n'a ma dakurujɛ damadɔ foli ke ka jɛsin kunnafonidilaw ma. K'a d'a kan kabini u tulo donna giripu awiyeriko in kibaruya la, u ye wulikajɔ ke ka maaw kunnafoni jooɛna. O tuma, halisa a b'a jini u fɛ, u ka temen n'u ka baara ye ka maaw lafaamuya giripu awiyeri (sebananinko) kan.

Yusufu F. Fane

Musomaninw ka negekərəsigi Nin yərənin in na ko dabilata tɛ

An bɛ don min na i n'a fɔ bi, Amaaw cɛsirilen bɛ musomaninw ka negekərəsigi kɛlɛlila cogo min na, tuma dɔ a bɛ dabi la... ka d'a kan, maa caman b'a fɛ ka da a tijenino bonyani na.

Tɛnendon, feburuyekalo tile 6, san 2006, Mali ni farafin jamana tɔw bɛɛ jera ka musomaninw ka negekərəsigi kɛlɛli tɔgɔladon jɛnajɛw kɛ. O min ye an ka laada ye n'a kasaara barika ka bon npogotigiw ni musomisenw kan.

Jinan, Mali ye dakun min ta, o kɛra kunnafonidilaw jɔyɔrɔ n'u ka kɛta ye musow ka negekərəsigi kɛlɛli la. O la, a jɛnajɛw daminɛna ntenen pale-dɛ kɔngɛrɛ la, ni lajɛba ye maaw fɛ minnu jɔyɔrɔ kabon waleya in kɛlɛli la. A jɛnajɛ bɛ to sena fo dɔgɔkun kelen Bamakɔ ani marayɔrɔtɔw la, ni maaw lafaamuyali - lajɛw jɔgɔlɔnbɔ ani forobabaro ni laadilikanw ye ka jɛsin lakɔlidenw ma kalansɔw kɔnɔ negekərəsigi kɔlɔlɔw kan. Dakun in ma ta gansan ka jɛsin kunnafoni-

Musomanin ka siginɛkərə ka dabila !

dilaw ma, sabu olu de bɛ se ka maaw lafaamu sira caman fɛ. O hukumu kɔnɔ, a jɛnina kunnafonidilaw fɛ, u k'u cɛsiri kɔsɛbɛ ka kunnafoni juman di jama ma ani ko in hakilina bɛ bɔ maa minnu na.

Mali kɔnɔ, wale jugu 16 bɛ yen minnu jɛsinnen bɛ musow ka keneya ma, negekərəsigi bɛ min na. O wale in bɛ ka segin a kɔ ka kɛjɛ ni san 10 baara jaabi ye;

Jɛkuluw ni demɛjɛkuluw k'a

bolodinjɔgɔnma ma kɛ gansan ye. An bɛ don min na i n'a fɔ bi, dugu 30 jɔgɔn ye musow ka negekərəsigi dabila, a dabilali hakilina bɛ dugu 15 jɔgɔn fana la, negekərəsigi muso 200 y'u ka bolokolimuru bila. Diine jɛmaaw, sigida jama ani laadalamaaw sen donna a kɛlɛli la fana, o bɛna kɛ sababu ye ka wale in kɛlɛcɛ caya. A bɛ san caman bɔ, lafaamuyali siratigɛ la, widewo kaseti ni fotow bɛ ka jɛnsɛn. Fotow dabɔra bagenbagaw lafaamuyali kanma minnu tɛ negekərəsigi kasaaraw don fɛn jugu ye ka jɛsin u ka npogotiginiw ma, fo ka se denbaya bɛɛ lajɛlɛn ma. O hukumu kɔnɔ, waleya in kɛlɛli tɛ yərənin kɛlɛn ko ye.

An fɛ Mali kɔnɔ bi, foyi tɛ maaw bali ka bolokolimuso kɔfɔ sariya la. Sabu jangili min bɛ ta ka lawulikama joginnikɛla segɛrɛ, bolokolikemuso ka kan ka jange o cogo la. Sabu, n'i ye musomanin sigi negekərə, a bɛ i n'a fɔ i y'a lawuli a kama k'a jogin.

Nka hali bi, maa si ma i kanbɔ k'a maa dɔ kafo sariya tigilamaaw ye fɔlɔ k'a sabu kɛ a ko barika bonya ye an ka adamadenya ni laadaw la.

Yusufu F. Fane

Musomaninw ka siginɛgekərə kɛlɛdonba dijɛ kɔnɔ

San o san, feburuyekalo tile 6 bɛ Skɛ musomaninw ka negekərəsigi kɛlɛdonba ye dijɛ kɔnɔ.

Ka ta san 2006 feburuyekalo tile 21 na, ka ta kuncɛ a tile 22 la, muso ni den ani denbaya ka jɛtaa minisirisɔ ye tile-fila-kalanbon dayɛlɛn "dijɛ seleke lajɛsoba" la Bamakɔ, nɔn kɔ ma ko : «santiri Enterinasɔnali». Tile fila kalanbon in tun bɛ Afriki jamanaw ka sɛbɛnba de kun kan, min sigira sen kan Mozanbiki jamana fagaba kɔnɔ, nɔ ye Maputo ye. Sɛbɛnba in kɔnɔkɔ bɛɛ bɛ boli kasaara sɔrɔtaw de kan musomaninw ka dijɛnatigɛ kuntaala bɛɛ kɔnɔ, ka sababu kɛ siginɛgekərə ye.

O de kanma, gafe in bɛ wele ko «Maputo sariyaba». (Mozanbiki fagaba ye Maputo ye).

Bamakɔ tile fila kalanbon in kɛnɛ kan, jamana wɛrɛw, i n'a fɔ : Moritani ; Lagine ; Nizeri ; Burukina ... maaw tun bɛ yen, seereyadi kanma, ka jɛsin musomaniniw ka negekərəsiginɔfɛ kassaraw ma. Lajɛ in senfɛ, a yera ko jangili sariya talɛn bɛ jamana tɔ ninnu bɛ jɛmaaw fɛ ka jɛsin musomaninw siginɛgekərəbagaw bɛɛ ma, tubabudɔgɔtɔrɔ kunda ani ladaladɔgɔtɔrɔ kunda. Hali bi, Mali kɔni bɛ Afriki jamana serɛw la, minnu ma wakaliya fɔlɔ ka sɔriya lakika ta

musomaninw lajababaga ninnu juguya la. O man kan.

Fɛn kelen kɔni bɛ maa hakili sigi a ko ka sinijɛtaa la. O ye maabaw yeli ye lajɛ in koronbokari kɛnɛ kan : jamanakuntigi muso Lɔbɔ Trawelle ; muso ni den ani denbaya ka jɛtaa minisiri ; keneya sabati minisiri ; dijɛ jɛtaa tɔnbaw maaw ; despite bulon jɛmaa IBK furumuso ... Ninnu bɛɛ dun ka jɛmukanw senfɛ, u y'a jira ko musomaninw ka negekərəsigikɛlɛli ka kan ka waleya a jɛma, musomaninw ka farikolo keneya sabatili yɛrɛ kanma.

Tumani Yalam Sidibe

Jɛtaa ni yiriwa : boloyelemayɔrɔ caya bɛ wasa kofɔ

Bakari Sangare

An ka jamana ye jamana kɔrɔ-aba ye, min ka laadaw caman bɛ senna hali bi. Diɲɛ yeɛma tileba in ma se ka dan kari min na, o dɔ ye an dusu n'a n ka cɛsiri ye nafanini siraw fɛ. O la, bi, an k'an hakili jagabɔ an ka cɛsiri lahala kan, walasa an kana kɛ kerɛfɛ bila ye bikow kerɛ la.

Fɔlɔ, ɲɔmasa, kɔɔrimasa cɛnmasa... tun b'a n fɛ yan. Olu tun bɛ u ka ɲemaaya bɛ kɛ bolo kelen kan. U tun tɛ baara werɛw fara u ka kɛta kan. U dɔnna ni min ye u tun b'u ka ɲenamaya k'o keɛ la. Ka sɔrɔba kɛ, ka kobaw ɲɛ. Bi, o taabolo kelen in bɛ ye an fɛ yan kojugu tɛ. Nka waati n'a cogoya kanma, a ka kan an ka jate mineba kɛ fɔlɔ yanni an ka taabolo mine.

Kunu, kow tun ka nɔgɔn. San bɛ na, nɛɛma ni ɓarika bɛ dugukolo la ; kungow tun ma halaki ; wa, bana sidɔnbali fana tun man ca. Bi, sanjiko kelen don ka sɛnɛ kɛ farati ni jagɛɛya ye. Bagan baloko ni baganbana kelen don ka bagamara kɛ garisɛgɛ ka faraci ye. O

b'a jira ko nafasɔrɔ sira si bɛ sigilen tɛ k'o sababu kɛ fɛn caman ye minnu latigelen se tɛ an ye. Kɔɔri sɔrɔ dulonnen don samijɛ ɲuman - kɔɔri si ɲuman tijɛnnifen ɲenamaw ani kɔɔrisugu lahala la. O la, ɲɛtaa ni yiriwa tile in na, bolo yeɛmali yɔrɔ caya de ka fisa san min na, ni sɔrɔ kɛra sɛnɛ na, sigi kana k'o kunna ko dun ko san werɛ bɛna. An k'an dafɛlaw lajɛ. K'a baara kɛtaw jatɛmine, k'an ka sɔrɔ dɔ don o dafɛ, o n'a kɛbaga ka yamaruya ka benkan sigi a sɔrɔ a tila cogo kan. O bɛ kɛ jigi ye don gɛlenw na. O bɛ kɛ sababu fana ye k'a w senkɔrɔ baara caman layiriwa a tigi bolo. Misali la, ni mɔgɔ min ye sɔrɔ kɛ kɔɔrisɛnɛ na, k'a sɔrɔ o tigi ka labɛnw sabaɛtilɛn tɛ kɔɔribaarra siraw fɛ, yanni a ka to a ka sɔrɔ kan, o tigi bɛ se k'a fara misi daba dilanna kan k'a ka tɔnɔ dɔ don o ka baara dafɛ. A bɛ se ka baarakɛminɛnw san walima nɛgɛbaara ta, n'o y'a sɔrɔ o gɛɛɛya de bɛ misidaba dilanna kan. Sisan, o mɔgɔ fila bɛ benkan kɛ baara taabolo kura la. N'o kɛra, misidaba dilanna ka baara bɛ se ka bonya, a taayɔrɔ fana bɛ se ka caya. Nafolo de bɛ kɛ ka nafolo ɲini ka nafolomugu bila i bolo

kɔrɔ, n'a na min bɔ a la o tɛ fara a kan.

O de kanma, sɔrɔ tigiw bɛ u bolo don baara werɛw kɛbagaw kun, k'olu ka baara layiriwa, ka dɔ fara sɔrɔ ni baara yanga kan. Jɛtaa bɛ o de kɔnɔ. An k'a to an hakili la ko ɲɛtaa ni yiriwa baara si tɛ kɛ hakilijagabɔ ni sebenw kɔ.

Bakari Sangare

U ko...

Maa bɛna kɛ feere min tɔnɔ ye, a t'a kun bɔ a k'a yɛrɛ faga o feerefen nɔ fɛ !

Mamadu Dunbiya

Wajulikɛla ɲamakɔrɔ (Bamakɔ)

Diɲɛ bɛ wuli ka sɔrɔ dɔw bɛ labɛn na, u dun ma labɛn fɔlɔ ! Diɲɛnatigɛ labɛn kɛcogo tɛ bɛɛ kunko ye !

Karamɔgɔ Isa Sako

"bɛɛ fɔ" ka bɔ Bamakɔ

N'an ka sokɔnɔfiniw nɔgɔra, an k'u fara ɲɔgɔn kan k'u ko an bara, ka sɔrɔ an m'u labɔ nbɛda kan. N'an bɔra n'u ye nbɛda kan, nbɛdakanmɔgɔw b'an dɛmɛ k'u ko dɛ !

Umu Sangare

Dɔnkilidala (Bamako)

N bolo bila n k'i sɔn, o tɛ maapumanya ye dɛrɛ. Yɛrɛɲini taakan don. Fɛn o fɛn, ni adamaden b'a kɛ, ni kun min yɛra a kɛli la, o de bɛ a nafa taasira kofɔ !

Bɛngali Trawɛle

ka bɔ Jalakɔrɔ

Sini de bɛ sinikɛnɛ kuntaa janya, nk'a kɛra cogo o cogo, sinikɛnɛ bɛ se, si de bɛ labɔli kɛ walima si tɛ labɔli kɛ. Fɛn o fɛn bɛ senna, k'an sɛgɛrɛ, o bɛ an lasɔrɔ ni balan ma don yɔrɔ dɔ la an ni a cɛ !. O kanma, sannɛ an ka nata nafɛnw nɔfɛ, walima ka siran u nabali ɲɛ, an k'an sɛbɛ don u labalankow waleyali ma !

Musa Trawɛle

Mali gafɛsɛbɛnna kɔrɔba dɔ !

Dipe banaw ka ca, awa, u bee n'u dabolo don

Dipe kono, bana siya ka ca haali. DNka, bana donbagaw ka fo la, bana kemetilada hake fanba ju be kono cogoya de la : dumuni yelemacogo teliya n'a sumaya, an'a lajoli waati kuntaala jan kono, n'an ko ma ko "kono ja" - konobara laferecogo numan de bana ni farikolo lafiya ye. Nka, dumuni yelemani mana geleyanin soro ka ban doron, banaw be kunbo, i n'a fo kolofaga ; fari kuruyorodimiw n'u nagonnaw, fo ka se kunkolodimi ma. O kanma, ni kunkolodimi ye maa min ka bana mineta ye waati ni waati, segesegeli folo be boli a ka balo duntaw bayelemani kan. N'a ya soro konoja ya ka bana ye, furakeli be tali ke kono ja keleli la, ka don kunkolodimi fura fanatali matarafali kono.

An ka maakorow ka kuma te wa : «konobara de ye an nafafenw keyoro ye, bolo te min kono soro k'a ko» ! O kanma, n'an ye fen senuman k'a kono, a yere bo tila tilacogo berebere la, k'a makofenw lase an farikolo yoro tow ka balo taabolo numan ma, ani k'a nafantanfenw labo olu boda berebere fe. O kanma, n'an be fen o fen lase an konobara kono, an k'a jate k'an farikolo sinfonw bee lahala kura dulonnen be o dumunifen masina senuya de la. Bana n'a sicaya, an ka don , k'a fanba moono be bo an konobara lafiyacogo de la dumunifenw bayelemani an'u nafantanmayoro (bo ; negene...) nontincogo telin la ka bo a kono. O te taa balo senuman dunni ko ani senuya ko an n'an ka denbaya bee fe. Adamaden konobara te fen soro telin bee keyoro ye. An da sera konoja ma cogo min, an k'a don fana ko konoboli fana ya n ka balo nagolen lajabako do ye. Awa, o fana ju be fenw la, an bolo be ke sababu ye ka minnu lase an konobara ma. An ka balo duntaw.

Balo gaasimaw

Donnikelaw ka fo la, balo gaasima ye suguya saba ye :

- 1 : Balo timiya lakika yelemanen
- 2 : Balo damatemedun
- 3 : Balo sawura yelemanen.

Ka fara o sere saba kan, maa farikolo te fen o fen kun, na dunni walima a minnu be degun lase i ma waati kono, o fana ye fen ye i ka kan k'i yoro janya min ma, no se be i ye, k'i magere a nagonna balofen were la, min be kun i farikolo la, na daamu fana be i kan.

An k'a don ko konobara fen o fen be ladamu balo yelemacogo numan laki-ka la, o tigila adamaden fana lafiyalen don waati jan kono, banako

la. Bamananw ka ntaalen tijetigi koru te wa ? U ko : «Gundo saba be adamaden bee la. N'i maa o maa y'i ka gundo saba don ani k'u topoto, i te malo i farikolo la ; i te malo sigida kono. Olu ye : konobara ni fenw ye an bolo be fen minnu lase a kono ; an da ni an b'an ka lapini walima an kanukumaw fo min fe, k'u menbaaw caya ; an hakili, an ban ka dipenatige kuntilenna berebere ta min fe. Konobara ; da ani hakili de ya n bee ka dipenatige sabati gundo saba ye an ma !

Tumani Y. Sidibe

Jamana baarada ka gafe bolenw balikukalan kanma

N°	Togow	Kelen-kelensanda sefawari la	Kolosi
1	Maben san 1 ni 2 nan	dorome 600	
2	Maben san 3 ni 4 nan	dorome 600	
3	Maben san 5 ni 6 nan	dorome 600	
4	Jate gafe	dorome 400	
5	Karamaga demenan	dorome 700	

Jamana baarada ka gafe bolenw kalanden jolenw kanma

N°	Togow	Kelen-kelensanda sefawari la	Kolosi
1	Maana ncini	dorome 200	maana
2	gninkorobama	dorome 240	
3	Wagadu fo Sudan	dorome 600	Tariku
4	Cemandali Babilen	dorome 240	maana
5	Zaanan ni kuma koroma	dorome 590	
6	Makan Sunjata	dorome 500	Tariku
7	Sensabana be n den na	dorome 400	
8	Fen bee fan	dorome 600	
9	Zaanan ni maana	dorome 600	
10	Segu bamananfanga	dorome 600	
11	Kunnafo ni jelen Jernagonya kan	dorome 600	

Gafe werew

N°	Togow	Kelen-kelensanda sefawari la	Kolosi
1	Jekabaara san kelen bakurubasan	dorome 500	

Kolosili :

Nin gafe bee be nini jamana na u togo folo de la. misali : "sentances te proferbes bananan" ...

Kəərīko : tariku kuntaalajan.

An be don min na i ko, bi an ka jamana tɔgɔ bɔlen be farafinna kəərīsenelabaw ce la. Mali kəərīseneta san kənɔ, o be munumunu tɔni ba keme wɔrɔ (600.000) kənɔ. Min ye kəərīkolo fan ye, an ka bɔta be ben tɔni ba keme duuru ni ba bi wolonwula ni duuru ma (575.000). Mali joyɔrɔ ka bon kəərī sɔrɔ kadara kənɔ, k'a d'a kan, wale numanw beboloda ka jɛsin cikɛlaw ma. Kabini waati jan, kəərī be sene Mali kənɔ.

Amadu Ali Yatara, min ye kəərī sungandibaga ye, n'ale fana ye (I.E.R.) jɛmɔgɔ ye Sikaso mara la, o y'a jira ko kəərī y'e jiri ye, jiri min donnen don Mali kənɔ kabini waati jan. Fɔlɔ, cikɛlaw be ani keninge, walima jɔ, walima kaba sene jɔgɔn fɛ sigiyɔrɔw la. Nansara ka nali ye hakilito kerɛnkerɛnnen waleya kəərīseneni fɛ.

Sudan Faranse waati (bawo Mali tun be wele sudan Faranse) kəərīsenɛ yiriwali daminena san 1895 ; (o ni sisan ce ye san keme ni san tan ye). Baara kun fɔlɔ minnu kera kəərīko kan, o baara jaabiw y'o jira ko Eziputi jamana ka kəərīmugu kundama ka jan ni lameriki jamana ta ye.

Kəərī cakɛda fɔlɔ jɔra san 1920, Nizeri jamana na.

Kalɔsili, jidɔn kadara kənɔ lameriki kəərī seneni kera Banankɔrɔ san 1913. Kəərīsi minnu bɔra Eziputi, olu mafilɛla Eli Ulaji, marala san 1917 kənɔ.

San 1926, jateminɛ caman y'a jira ko kəərīsenɛ be se ka ke ofisi dinizeri kənɔ. O hukumu kunɔ, jateminɛyɔrɔ dɔw dayɛlɛla kagoni ani ntarila san 1947, walasa ka senɛko geleyaw kalan kəərīsenɛ waleyali kadara kənɔ.

An be waati min na i ko bi, an ka jamana be sɔrɔ jamana filanan

ye kəərīsenɛ siratɛgɛ la farafinna bangu kənɔ, Eziputi kɔfɛ. Min fana yɔ kɛ, o ye Eziputi ka san fila ko san kənɔ, samiya waati ani jidɔn kadara la, k'a sɔrɔ Mali ta ye samɛnɛ kənɔna danma de ye. A ka dɔn ko, kəərīsenɛ jininibagaw ye si suguya caman bila an ka cikɛlaw ka bolo kan, si suguya minnu kera sababu ye ka Mali kəərīko mandiya dijɛ kənɔ.

Kəərī sifa naani de be sene an ka cikɛlaw fɛ ;

Siya min be wele ko : 90-5 ani G 440 (min donna an fɛ ka bɔ senɛgali fanfɛla la. Min ye G 440 ye, o be sɔn hali yɔrɔ minnu samɛnjɛ ko ka dɔgɔn.

Siya minnu be wele ko : Stam 59 A ani Stam 279 A.

Nin kəərīsi fila sɔrɔla an fɛ ka bɔ Tɔgo jamana na.

Amadu Ali Yatara y'a jira ko kəərīsi kura dɔ ka sene senɛyɔrɔw la, min be na bila senɛkelaw ka bolo kan. O kəərīsi be kun yɔrɔ beɛ, wa ! a ka sɔrɔ ka bon kosebe.

Tɔgɔtigiya la, kəərīsenɛ kadara kənɔ, an be misali ta karamɔgɔ Danbele kan (ka bɔ Lelenifaga

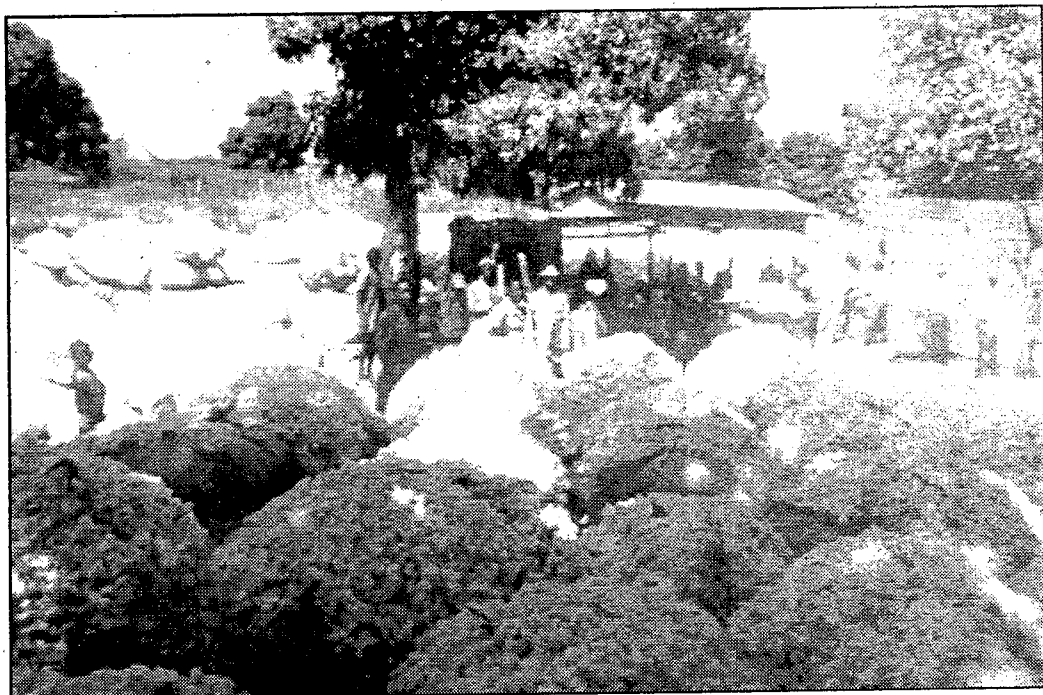
dugu kənɔ) kucala mara la.

N'i ye kəərī «sarama» sigi keme-keme, Karamɔgɔ Danbele ta be 70 bɔ (70%). Nin wale kera sanniere temenen na (2004/2005). Dɔw Fana ye tɔgɔ sɔrɔ ka bɔ : Batimakana (Kita mara la). O batimakonakaw jera ka kəərīsenɛ koperatiwu sigi sen kan walasa u ka se ka kəərī «sarama» sɔrɔ.

Ala ni ninnu ka kəərī jɛni kanma, faransi bataki cakɛda y'a naniya ta, k'a b'a ka baarakɛlaw ka forokoninw an'u ka susetiw dilan nin kəərī in na.

Mali ka kəərī ye sankɔrɔta sɔrɔ dijɛ jagoko kene kan, ka da jamana ka kəərī mankutu kan. Laje temenen min kera «Ŋngi Kɔngi desanburukalo la, san 2005 kənɔ, temɛsira dɔ sɔrɔla min ye geleya dɔw nɔgɔya, fo ka hakilisigi jira san nataw la, k'a d'a kan, Mali ka kəərī be mana-mana ka taa a fɛ.

«Essor» Zanwuyekalo
tile 3 san 2006 an balimake
M. Kulubali ka lase don
Bayɛlemabaga : Mahamani A.
Mayiga (Jekabaara tɔgɔlamaa)

Kəərī ye senɛfen barikamaba ye Mali kənɔ, min n'a tariku be jɔgɔn na.

Muso jamanakuntigiw lahala diɲe kɔnɔ

Walasa Jekabaara kalanbagaw ka bɔ kunpan na musow jɔ yɔrɔko lahala kan, jamanajemaaya siratege la diɲe kɔnɔ, an ye nin kunnafoni kunnafoniseben jini ka bɔ «JA/Intelligent» kunnafoniseben kɔnɔ.

JA/Intelligent ko di ?

K'a ta Sili jamana kɔnɔ, ka teme Alimani fe, ani Liberiya, Fo Nuweli Zelandi, musow hake be ka caya ka t'a fe jamanakuntigiya dakun na.

Miseli ; Anzela ; Eleni ni tɔw

San 2006 zanwuyekalo tile 14, kalafili temenen kɔ, Miseli Basele (muso dɔ) sugandira min senfe Silikaw fe ka ke u ka jamanakuntigi ye, o be diɲe muso jamanakuntigi hake lase maa tan ni seegin de ma (18). (A ye katimu laje duguma). Erɔpu b'o muso jamanakuntigi jamana hake nekun na. Ka masɔrɔ, bi, jamanakuntigi muso wolonwula de be Erɔpu gun jamanaw kɔnɔ. Hali ni saba b'olu la, jɔda lakika te minnu na, ka masɔrɔ u ma sigi kalafili kadara kɔnɔ. An k'olu ma ko : masamusu (Ereni).

O ye Angile jamana ; Danimariki jamana, ani Olandi jamanaw masamusow ko ye. Olu sigira jamana konna la-

Liberiya peresidanti : Eleni Jonsɔni Serilefu

dasira de fe. Nka, jamanakuntigi (peresidanti) musoma saba minnu fana be Erɔpu jamana dɔw konna bi, olu ye ɲe sɔrɔ ko la ka da u yere galabu keneya de kan, min sementiyara tuma dɔw la wulikajɔ barikamaw kadara kɔnɔ, i n'a fɔ Tarija Kaarina Haloneni ka bɔ Fayilandi Jamana kɔnɔ.

An k'a dɔn ko Angile jamana masamusu Elizabeli de (filanan) be jamana konna ka bi san 1952. N'a bɔra ale ni masamusu werew la, muso jamanakuntigi fen o fen be yen bi Erɔpu kɔnɔ, o si sigiwaati te teme san 10 kan fɔlɔ.

Muso jamanakuntigiw lahala b'a jira an na ko yeɲema be ka don adamadenw hakili taabolo la diɲe kɔnɔ. Barisa, n'a bɔra larabu

jamanaw la, sankɔrɔta te ka don musow jɔyɔrɔda la olu minnu kɔnɔ halibi, muso jamanakuntigiw be ka caya ka t'a fe diɲe gun tɔ be kɔnɔ. Afriki gun jɔda ka bon haali muso jamanajemaako lahala la. Bi, muso jamanakuntigi kelen be Afriki, n'o ye Liberiya jamanakuntigi Eleni Jonsɔni Serilefu ye. Nka minisirijemaa muso fila fana be Afriki gun kɔnɔ. Olu ye : Luwiza Jasi Jogo ye, Mozanbiki jamana kɔnɔ, ka bi san 2004 ; ani Mariya Karimo Siliweyira, Sawo Tome jamana kɔnɔ, ka bi san 2005 zuwenkalo.

N'a n ye nin taape serekulu laje, an b'a ye ko Afriki Faransikafɔ jamanaw t'a la. Nka, Angilekanfɔ jamanaw fanga ka bon a la kosebe. O kera ka da u ka donɲogonna jekulu "komunoweliwu", taabolo de kan. Ka d'a kan Angilew ka masamusu Elizabeti filanan, nonabila muso naani be gɔfeneribaya (jamanakuntigi) la angilekanfɔ jamana naani kɔnɔ bi. O jamanaw ye : Senti Lusi ; Le Bahamasi ; Kanada ani Nuweli Zelandi ye. Ka fara gɔfeneriba kan, muso minisirijemaa dɔ fana be Nuweli Zelandi.

Bayeɲemabaga : Tuya Sidi

Muso jamanakuntigiw lahala kalimu

Tɔgɔ ni jamu	Jamana	Jɔda	Bangesan	Yelensan fanga la
Elizabeti De	Angile	Masamusu	San 1926	San 1952
Marigeriti De	Danimariki	Masamusu	San 1940	San 1972
Batirikisi	Olandi	Masamusu	San 1932	San 1980
Kayilopa Perileti Lusi	Senti Lusi	Gɔfeneribera	San 1946	San 1997
Mari Makilaasi	Irandi	Peresidanti	San 1951	San 1997
Wiyari Wike Fereberiki	Letoni	Peresidanti	San 1937	San 1997
Eleni Elizabeti Kilariki	Nuweli Zelandi	Minisirijemaa	San 1950	San 1999
Tarija Kaarina Halonen	Fayilandi	Peresidanti	San 1943	San 2000
Marita Guloriya Aroyo	Filipini	Peresidanti	San 1947	San 2001
Siliwiya Karitiwaati	Nuweli Zelandi	Gɔfeneribera	San 1943	San 2001
Katela Ziya	Bengiladesi	Minisirijemaa	San 1945	San 2001
Wri Lewona Dumɔn	Bahamasi	Gɔfeneribera	San 1930	San 2001
Luwiza Jasi Jogo	Mozanbiki	Minisirijemaa	San 1958	San 2004
Marifa Do Karimo Siliwera	Sawo Tome	Minisirijemaa	San 1960	San 2005
Mikayeli Zan	Kanada	Gɔfeneribera	San 1954	San 2005
Eleni Jonsɔn Serilefu	Liberiya	Peresidanti	San 1939M	San 2005
Miseli Basele	Sili	Peresidanti	San 1951	San 2006

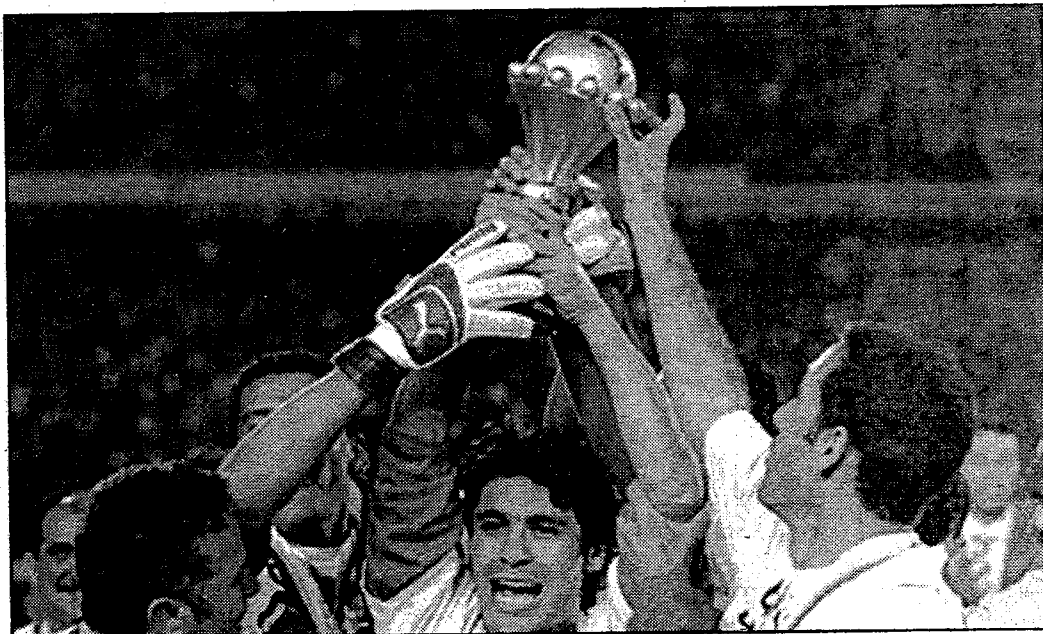
Nin ye lase ye min kera Dominiki Matayile fe ka bɔ "JA/Intelligent" kunnafonniseben bɔko 2351 kɔnɔ. A ɲe 28 nan.

Bayeɲemabaa : Tumani Yalam Sidibe

Kupudafiriki (Kani) cekunben 25 nan kera Eziputi, k'a ta san 2006 zanwuyekalo tile 20, ka t'a kuncɛ feburuyekalo tile 10 don

K'a ta san 2006 zanwuyekalo tile 20, ka t'a kuncɛ a feburuyekalo tile 10 na, Afriki ntolatantɔn ɲana 32 ye ɲɔgɔn sɔrɔ Eziputi jamana kɔnɔ, Afriki ntolantankupuba (Kani) cekunben 25 nan kadara kɔnɔ. Afriki ntolantankupuba in siɲɛ fɔlɔ ntolalantanw kera san 1957 Sudan jamana kɔnɔ. O kupu tun yere tɔgɔ dalen be Gana jamanakuntigi Kuwame Nkuru-ma de la. O tabaga kera Eziputi jamana ntolalantɔn ye. Fɛn min ye ɲinan ta ye, ale daminena kerɪ (Eziputi jamana fagaba) kɔnɔ, zanwuyekalo tile 20. Cekunbenw taara o bolo de kan, fo ka tɔn ɲana fɔlɔ 16 biɲa kene kan ɲana seegin ɲinikene kanma. O fana senfe, ɲana-ɲaa-ɲinikene fana tɔnɲanaw bilara kene kan, nɔlu ye : Eziputu ; Kɔdɔwari ; Senegali ; ani Nizeriya ye.

O tɔnɲana naani de y'u kɔgɔ da ɲɔgɔn na ɲana-fila-ɲinikene kadara kɔnɔ. O senfe, ɲana fila kera Kɔdɔwari jamana tɔn ye ani Eziputi jamana tɔn. Olu de yera kene kan, san 2006 ɲanaɲinikene kɔnɔ. Nka, sanni o cɛ, Senegali cɛdenw ni Nizeriya cɛdenw ye ɲɔgɔn lasɔrɔ san 2006 zanwuyekalo tile 9 ɲana sabanan ɲinikene kan. O kera ntolatan kɔgɔmaba ye, min ye ntolatan kanubagaw ɲɛfa haali. Sene-

Eziputi cɛdenw be k'u ka kupuba talen yanga

gali ni Nizeriya ye ladala waati kuntaala beɛ ke ɲɔgɔn na. Si ma si dasi. O kɔfɛ, farankan waati fana tanniw kera sanga 30 kɔnɔ. O fana ma cɛw bɔ ɲɔgɔn na. Ko sera penalititanw de ma sa. O senfe, Nizeriya y'a to Senegali la ni kuru 1 ni kuru gansan ye.

Jumadon, san 2006 zanwuyekalo tile 10, Kerɪ ntolatankene falen jama ɲɛkɔrɔ i ko dakɔnɔɲiniw, ntolatan kanubagaw la (Eziputi jamanakuntigi ɔsini Mubaraki n'a ka denbaya, an'a ka gɔferenama dafalen tun be minnu sere la), tɔn ɲana fila cɛdenw ferela

ntolatankene kan, (Eziputi cɛdenw ani Kɔdɔwari cɛdenw). Aa ! O kera sekilibasasiri ye kamanagan ; yeremakaran ani nin-t'a-da-to-n na kɔnɔ dere.

Eziputikaw ko ntolantankupuba in te ta olu ɲɛkɔrɔ u ka jamanadenw senkɔrɔ ; Kɔdɔwarikaw k'ɔlu t'u kɔ don kupuba in na, ka sɔrɔ u n'a ma u kun da Kɔdɔwari kan. Sanga 45 fɔlɔ kera, si ma san sɔrɔ si ; kan sanga 45 filanan kera segennafiyebɔ sanga 15 kɔfɛ. O fana kuncera gansan kan. Farankan sanga 30 fana tanniw kera. O kɔfɛ, halibi tɔnba fila tun be filaninbin na. O de kɔfɛ, se kera «penalititanw» ma.

O senfe, Kɔdɔwarikaw ka tɔn cɛ ɲanaba Didiye Dɔrɔguba ye kow damine ni kuru jeko jugu ye. O de ye Kɔdɔwarikaw n'u kanubagaw beɛ jigilatige. Hali Didiye Dɔrɔgiba ka kuru-bon-ka-je kɔfɛ, kuru-bon-ka-je ntolatan cɛdenw werew sɔrɔla tɔn filaw beɛ fan fe. Nka, ntolatan sariya don : «sebaa ka ye a ɲɛma, awa, dugumasaara cɛbaga fana ka sɔrɔ !» Ko labanna ni Eziputi cɛdenw ka sesɔrɔ ye Kɔdɔwari cɛdenw kan, ni penalitiw senfe kuru naani ye Misirakaw bolo ani penaliti kuru fila ye, Kɔdɔwarikaw faufɛ.

A tɔ be ɲɛ 11 nan kan

Afiriki ntolatantɔn ɲana fo ka se san 2008 kupudafiriki ma.

Jlɛ 10 nan tɔ

San 2006 kupudafiriki kene yere kan, jama ladɔnniyara kupudafiriki nata keyɔrɔ la. O be ke san 2008, Ganan jamana kɔnɔ. A jɔgɔnkunben fɔlow yere kunbenw boloda lasew kera san 2006 feburuyekalo tile 23. Min bɔra o la, aw bɛna o kunnafoniw sɔrɔ bɔko nata !

Afriki tɔn nana naani

Fo ka se san 2008 kupudafiriki ma, tɔnɔnana naani min bɛ Afriki gun ten kan ntolatan kadara kɔnɔ, olu ye ninu de ye :

- Tɔnɔnana : Eziputi
- Tɔnɔnana filanan : Kɔdɔwari
- Tɔnɔnana sabanan : Nizeriya
- Tɔnɔnana naaninan : Senegali

Nana-seegin-jinikene (kari de finali)

Gine - Senegali : kuru 2 ni kuru 3

Kunbenw sebayaw

Wuliko folow

- Eziputi - Libi : kuru 3 ni kuru 0
- Marɔku - Kɔdɔwari : kuru 0 ni kuru 1
- Kameruni - Angola : kuru 3 ni kuru 1
- Togo - Kɔng RDC : kuru 0 ni kuru 2
- Tinzi - Zanzi : kuru 4 ni kuru 1
- Gine - Afriji-di-Sidi : kuru 2 ni kuru 0
- Nizeriya - Gana : kuru 1 ni kuru 0
- Senegali - Zinbawe : kuru 2 ni kuru 1
- Kɔdɔwari - Libi : kuru 2 ni kuru 1
- Eziputi - Marɔku : kuru 0 ni kuru 0
- Kɔng RDC - Angola : kuru 0 ni kuru 0
- Kameruni - Togo : kuru 2 ni kuru 0
- Zanzi - Gine : kuru 1 ni kuru 0
- Tinzi - Afriki-di-Sidi : kuru 2 ni kuru 0
- Gana - Senegal : kuru 1 ni kuru 0
- Nizeriya - Zinbawe : kuru 2 ni kuru 0
- Eziputi - Kɔdɔwari : kuru 3 ni kuru 1
- Marɔku - Libi : kuru 0 ni kuru 0
- Kameruni - Kɔng RDC : kuru 2 ni kuru 0
- Angola - Togo : kuru 3 ni kuru 2
- Gine - Tinzi : 3 ni 0
- Zanzi - Afriki-di-Sidi : kuru 1 ni kuru 0
- Nizeriya - Senegali : kuru 2 ni kuru 1
- Zinbawe - Gana : kuru 2 ni kuru 1

Eziputi - Kongo-RDC : kuru 4 ni kuru 1

Nizeriya - Tinzi : kuru 1 ni kuru 1 (0 penalititanw kuncera kuru 4 ni kuru 3 kan)

Kameruni - Kɔdɔwari : kuru 1 ni kuru 1 (0 penalititanw kuncera kuru 12 ni kuru 11 kan).

Nana-naani-jinikene (demifinali)

Nizeriya - Kɔdɔwari : kuru 0 ni kuru 1

Eziputi - Senegali : kuru 2 ni kuru 1

Nana sabanan-sugandikene

Nizeriya - Senegali : kuru 1 ni kuru 0

Nana-jinikene

Eziputi - Kɔdɔwari : kuru 0 ni kuru 0 (0 penalititanw kuncera kuru 4 ni kuru 2 kan Eziputi ka kunkɔrɔta la).

Tumani Yalam Sidibe
Ni Bubakari Jakite Sari

Segu malosene-baarada (ofisi-iri) ka cesiri kera kunkɔrɔtako ye

Segu malosenebaara (ofisi-iri) ka cesiri jaabiw kera kunkɔrɔtako ye, k'o sababu ke malosenenaw ni bilasirabagaw, ani demɛbaajekuluw ka cesiri fana ye. Nin waleya in kera nisɔndiyakoba ye baarakelaw ka ladalajɔgɔnye 14 nan kene kan, min kera alamisa, zanwuye kalo tile 19, san 2006, Ofisi-iri dagayɔrɔ jɔgɔnyeso kɔnɔ. A jɛmaaya tun bɛ senekelaw tɔgɔla minisiriso minisiri ka kankɔrɔsigi dɔ bolo, n'o ye Fuseni Jara ye. Baarakelaw ka ladalajɔgɔny ye 13 nan senfe, u da sera waleya dɔw ma, olu waleyara laje 14 nan in senfe, n'o tun ye san 2005/2006 baarasan baarakenafolo jatemineni ye, ani a fɛrɛw ka fara san 2005 ni 2006 baara ketaw n'u nafolow jatemineni kan san kelen in kɔnɔ. Boloko ta fan fe, Baarada ka jateminɛ na, san 2005/2006 in sɔrɔ baloka ta fan fe, o be san 2004/2005 sɔrɔ jɛ. Jate-

Malosene ye cikela caman ka taape sabati !

mine na, a be se tɔni ba kene ni mugan ni fila ani keme wɔrɔ ni binani (122 640) ma, ka sɔrɔ 2004/2005 ta kera tɔni ba bi duuru ni kelen ani keme saba ni bi duuru ni naani (d.51.354) ye. Nin jate in bɛ senefen minnu kofɔ, olu ye :

Malo, sa jɔ ani keninge. Ofisi-iri ma dan ninnu dama ma, a be fen werɛw sene. Kerekereɛnnya la, benen, o min ba san sabanan na jinan, tɔni 160 jate minenen bɛ o fana sɔrɔ la. Fen min ye malo dama ye, o ba sene taari bɛ 34420 kan Ofisi-iri ka

Jɛ 11nan tɔ

mara 3 kɔnɔ.

Ofisi-iri ka san 2005 baarakɛna-folo hake mume makɔnɔnen tun ye sefawari dɔrɔmɛ miliyari fila tila ye, nka min sera ka kɛ, o bɛna 44,60 % ma

Ofisi-iri jɛmaaba kasumu Denɔn ka dantigeliseben (arapɔri) yɔ jira ko dɔ farala u ka sɔrɔ kan ni 88,99% ye, ka sɔrɔ hake se sefawari dɔrɔmɛ miliyari 4 ni murumuru 5 ma, ka sɔrɔ miliyari 2 ni murumuru 5 tun don. Nin sɔrɔ yɛlen in sababu bɔra dɔ farali la jinan jisɔgɔn kan ani goferɛnama ka sen kɔrɔmadondonni ni 10% ye, nɔ nafolo hake taara i jɔ sefawari dɔrɔmɛ miliyon 110 na.

Silamɛya tɔgɔla warimarayɔrɔ min jɛsinnen don yiriwali ma, ale sen bɛna don segu donjɔgɔnna yiriwali baaraw nafolo bɔli la. O poroze jɛbilabaaraw bɛ senna ka jɛsin : Balikukalanso 30, kilomɛtɛrɛ 148 sirababilenni, pɔnpe 30, baganminkɔlɔn 10, ani nakɔforo 10. O tɛmɛnen poroze in bɛna jiko bɛɛ donni ta. A sɔrɔ makɔnɔnen bɛ jɛsin sɔkɛ taari 3000 baaraw segeseli ma (walasa ka ji bila senɛkɛla sagola) baaraw kɔlɔsili, ka dɔ fara baarakelaw ka dɔnta kan, ka baarada yɛrɛ sow labɛn. Lajɛ in senfɛ, u yɔ jini Ofisi-iri jɛmaaya-so fɛ, ka gɛrɛ nafoloko dɛmɛ kɛbagaw la walasa u ka dababali tige min bɛ wari bɔli nɔgɔya Silamɛya tɔgɔla yiriwali warimaraso la.

Lajɛkelaw da sera an balima togodamaaw sendonni ma baaraw bolodali n'a waleyali la. Minisiri ka dankɔrɔsigi Fuseni jara ye foli kɛ ka jɛsin maaw ma, minnu y'u cɛsiri u kɛlen na ani jama ta, walasa ka nin tɔgɔ diya lase Ofisi-iri ma.

A.O. Dolo («L'essor» kunnafoniseben) AMAP - Segu.
A balemabaa bamanankan na :
Yusufu F. Fana

N'i y'a men n sara, n dara dɛ !

Dijɛ ye kabakokɛnɛ ye, dafɛn suguya bɛɛ n'a ka keta, awa daraja bɛɛ fan'a n'a tafan !

Maa sɛbɛya ; maa lankolonya ; maa fitinetigiya, nin bɛɛ n'a kɛbagaw. Nka, bɛɛ fana n'a ka danaya hakilinan don dɛrɛ !

Bureju kɔrɔfɔkan tun ye faa tɔkɛ dawulatigiba ye, min tun b'a ka dijɛ tilew ban, don o don sogo ma ni wula senkanboli la Wɔlɔfɔbugu sugu kɔrɔ kɔnɔ. Awa, sugu kun n'a kun bɛɛ tun ye birisanjagamiyɔrɔw ye Bureju Kɔrɔfɔkan bolo nasanmusow ; nafeeremusow, ani denmisɛnw ni sugu kɔnɔ yaalabaga tɔw ni jɔgɔn cɛ. Nka, lada kɛlen tun bɛ Bureju Kɔrɔfɔkan bolo. A tun bɛ a sen kan waati bɛɛ. A tun tɛ sigi sanko ka da. O kanma, maa si tun t'a ye bolo wɛrɛ kan ni jɔli bolo tɛ. Bureju Kɔrɔfɔkan tun b'a fɔ tuma bɛɛ ko : «n'i y'a men karisa sara, karisa dara dɛ !». Bureju Kɔrɔfɔkan tun tɛ da abada.

Bureju Kɔrɔfɔkan tun ye cɛ bɛrɛ ye dɛrɛ !

Bureju Kɔrɔfɔkan, tun falɛn don a nin na ; a tun falɛn don a farikolola ; a tun falɛn don a galabu la. O dɛ kanma, sugu kɔnɔ maaw bɛɛ tun ye Bureju Kɔrɔfɔkan tɔgɔ da ko kura ko : cɛba.

Bureju kɔrɔfɔkan tun tɛ komajagala ye i n'a fɔ Wɔlɔfɔbugu

Sangalaci

Jamana baarada jɛmaa n'a baarakelaw bɛɛ bɛ terisiraw ni jɛjɔgɔnw bɛɛ ladɔnniya ko na jara ; n'o ye yusufu fane tenɛmuso ye k'o faatura alamisadon san 2006 maarisikalo tile 9, A janajaw kɛra maritale-menttile 10 ; Sogolobugu dugu kɔnɔ Ala ka a dayɔrɔ nɛma .

sugu kɔrɔ faatɔ tɔw : Faatɔmuso Najɛba; faatɔmuso Nankɔriyan; Faatɔkɛ Burama kunfin...

Nin waati la, Bamako mobiluw tun ma caya fɔlɔ ka yɔrɔ bɛɛ taama kɛ kamanaganyɔrɔ ye i ko bi. Mobiluw ni mobilitigiw tun bɛ ye kɛlen kɛlen dɛ Bamako. O kanma, hali faatɔw tun b'u diya kɔsɛbɛ, barisa, u taamakɛnɛ n'u bolikɛnɛ tun waralɛn bɛ lafiya kɔnɔ.

Bureju Kɔrɔfɔkan tora a ka don o don dabaliya dɛ la, fo don dɔ dabaliya y'a galabu nagasi, k'a bila sunɔgɔ kuntaa jan na, a ma bɔ min kalamama. O ye balakada bɛrɛ d'a kun. Bureju Kɔrɔfɔkan mɛɛnna dalɛn fo yɔrɔ jan faatɔkɛ wɛrɛ ka na bɔ u kan.

O kɛlen ka Bureju Kɔrɔfɔkan dalɛn ye, o y'i kanto i kɔrɔ ko : «Aa ! Kabako dɛrɛ.

Maa min ko : n dara, o ye n sara ye ; n'o tigi dara, o tɛ wuli dɛrɛ, barisa o y'o kɛlen ye lahara maa-dunntumuw ninyɔrɔ ye ka ban !

Yɔrɔ jan faatɔkɛ tun ma nkalon tige dɛrɛ. Bureju kɔrɔfɔkan nin tun t'a la dɛrɛ. A tun su dɛ dalɛn bɛ !

An ye nin nsiirin hakilina sɔrɔ
Modibo Sidibe dɛ fɛ
Sɛbɛnbaga ni labɛnbaga :
Tumani Yalam Sidibe

Jekabaara

Labɔlikuntigi Sɛben jɛkulu kuntigui
 Tumani Yalam Sidibe

Sɛben jɛkulu

Yusufu Fane

Bakari Sangare

Usumani N Tarawele (CMTD)

Tumani Yalam Sidibe

Jaw tabaga

Haruna Trawele

Labɛnbaga oridinateri la

Worokiyatu Sɔ

Baarakɛjɔgɔnw

CMDT-World Wision - Ofisi Nizɛri -

Ofisi iri- OHVN

Hake bɔta : 16000

Batakisira : 2043

Negejurisira : 229 62 89

Jamana baarada +Seki zayedi tɔgɔla

sira- Hamudalayi kin - Bamako

Siti-Wɛbu nimɔrɔ

www.afribone.net/ml/jekabaara/